

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. I. Quid Iuramentum, Quotuplex & an licitum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

DISPUTATIO SEXTA.

De Iuramento & Adiuratione.

QUESTIO I.

Quid Iuramentum, Quotuplex & an licitum?

I. Quid iuramentum & cui introductum.

IURAMENTUM est attestatio divini Numinis vel invocatio divini testimonii ad fidem faciendam vel promissionem firmandam. Unde jurare est Deum in testem vocare. Introducitur autem iuramentum in confirmationem veritatis ex defectu humanae probationis, ut sic, sine litibus imposito, homines in pace vivat. Nec putet quis, per iuramentum peti a Deo miraculum: quia jurans non petit, ut Deus nunc testetur, sed quando ei placuerit, saltem in iudicio extremo: & hoc sufficit ad fidem faciendam: nullus enim presumitur tam malus, ut audeat Deum facere testem falsi. Deinde, ut ait D. Thomas 2.2. q. 89. art. 1. ad 3. Deus saepe manifestat veritatem in praesenti vita per internam inspirationem per facti nudationem, rei occultae patefactionem, vel denique per poenam mentientis, quando quis execratorie iuravit. Hinc sequitur male jurare eum, qui irreverenter iurat, vel sine causa, vel levi de causa.

2. Fieri potest per explicitam Dei invocationem vel implicitam in creaturis.

Et hoc variis modis.

Invocatio Dei per iuramentum dupliciter fieri potest, scilicet explicitè, cum nomen eius nominatur dicendo, per Deum: & implicitè, cum in creaturis nominatur. Porro, creatura quatuor modis invocari potest. Primò secundum se, & sic non est iuramentum: quia ipsa per se non potest esse testis, saltem ut prima veritas. Quod addo: quia licet Sancti subinde cognoscant id, quod dicimus & testari possint super eo, tamen respectu illorum erit potius actus dulciae, quam iuramentum. Secundò ut in creatura relucet lumen divinum & sic implicitè Deus invocatur ut testis & est verum iuramentum. Ita, qui iurat per caelum, censetur iurare per eum, qui ibi habitat, qui per templum, tamquam per eum, qui ibi colitur, qui per Evangelia, tamquam per auctorem &c. Et quo Numen divinum specialius creaturae assistit, eo magis est iuramentum. Hinc per omnem rem iurare possumus, quamvis non soleamus iurare per res viles ob speciem indecentiae. Tertio ut creatura est aliquid ad nos pertinens, quod Deo obligamus, & dicitur iuramentum execratorium, ut cum dicimus per animam, per vitam parentis &c. Quar-

ter ut creatura falsò putatur habere aliquid divinitatis, & sic erit blasphemia, & species idololatriæ. Similiter blasphemia est, si quis impudenter iuret per membra Christi & Sanctorum, quasi in eis sit aliquid pudendum.

Ex dictis colligitur I. non esse iuramentum, quando non intercedit invocatio Dei explicita vel implicita, & intentio iurandi. Unde dicere per fidem meam, in fide boni viri, per meam conscientiam &c. non est iuramentum: quia sic loquens tantum ostendere intendit se loqui ex virtute fidei & veritatis ac notitia conscientiae, quam vir propus in dictis suis adhibere debet: aliud est si quis per fidem intelligat fidem Catholicam vel primam veritatem. Similiter non iurat dicens, Deus scit, Deus videt &c. si tantum intendat affirmare Deum ista scire: quia tunc deest intentio iurandi. Secus si aliter intendat.

Colligitur II. Perjurium esse grave peccatum, quia perjurus, quantum in se est, facit Deum approbare falsum pro vero, quæ est maxima injuria. De quo dicemus plura Quest. 5.

Iuramentum multipliciter dividitur. Primò in id, quod fit verbis, & in id, quod fit alio modo. Secundò in explicitum & implicitum. Tertio in illud, quod fit per Deum, & in illud, quod fit per creaturas. Quæ omnia satis patent ex terminis. Quarto in contestatorium, quo Deus tantum in testem vocatur, v.g. testis mihi sit Deus, testor Deum, iuro per Deum, & in execratorium, in quo etiam vocatur in Iudicem, nimirum nos, vel aliam rem nobis gratam vel conjunctam obligando, ut Deus ipse nos puniat, si fallimus, v.g. per animam per salutem filii, Regis &c. non differunt tamen hæc iuramenta specie in ratione iuramenti: quia in utroque vocatur Deus in testem; in illo tantum ut testetur; in hoc vero ut etiam puniendo aperiat veritatem, si ei contraventum fuerit.

Quintò dividitur iuramentum in simplex & solemne, quæ satis patent. Nec solemne habet aliquam specialem malitiam, si violetur, supra simplex, si nullum adsit scandalum. Sextò in assertorium, promissorium & comminatorium. Assertorium adhibetur solum, ut probetur, quod aliter probare non possumus. Promissorium est, quo alteri intendimus nos obstringere, seu promissionem nostram firmare. Comminatorium est, quo alteri minamur poenam.

Adverte in assertorio nullam oriri obligationem

3. Cui invocatio attendit intentio iurandi.

4. Perjurium malitia.

5. Multiplex fit alio modo.

6. Signatur in contestatorium & execratorium.

7. In simplex & solemne.

8. In assertorium, promissorium & comminatorium.

9.

In assertorio solum confirmatur veritas: ex aliis oritur obligatio: & qua.

gationem, sed veritatem solum confirmari: in promissorio oriri obligationem ad alterum & in comminatorio, oriri obligationem ad infligenda poenam, & hoc ex reverentia juramenti, cui supponitur homo non contraventurus. Hinc in assertorio tantum requiritur una veritas, quae asseritur, & haec si absit, semper erit mortale: quia omnes veritates in ordine ad testimonium Dei sunt materia gravis & ejusdem rationis. In promissorio vero & comminatorio requiritur duplex veritas, una praesens utpote quod habeas animum exequendi, quod dicitur: altera futura, quae consistit in executione. Prima est principalis & semper necessario requisita: secunda est minus principalis, & saepe citra peccatum abesse potest.

8. Juramentum est licitum.

Quod ad ultimam quaestionis partem attinet, fide tenendum est contra diversos haereticos (quos vide apud Alphonsum à Castro V. Juramentum) juramentum in debitis circumstantiis esse licitum. Probat ex omnibus illis scripturis, in quibus legimus Sanctos Patres, Prophetas & Apostolos jurasse. Deinde constat ex Psalmo 62. Laudabuntur omnes, qui jurant in eo. Deuter. 6. Domine Deum tuum timebis & illi soli servies ac per nomen illius jurabis. Praeterea constat ex testimonio gentium, & ratio favet: quia per juramentum Deo desertur honor & timor & res certam veritatem acquirit.

9. Neque à Christo possit causari, sed animum est scilicet, redargutum.

Dices I. Matth. 5. dicitur: Ego autem dico vobis non jurare omnino neque per calum &c. Resp. Christum ibi redarguere duos errores Judaeorum. Primus erat licere quavis occasione jurare, modò verum esset juramentum. Alter erat juramentum per creaturas non obligare, ut patet Matth. 23. ubi de hoc reprehenduntur. Itaque vult Christus citra necessitatem non esse jurandum, neque per Deum, neque per creaturas, eò quòd non sit parva irreverentia tantum testem invocare sine causa, & ideo subjungit: Sit autem sermo vester, est, est, non, non, quod autem his abundantius est, à malo est, id est, ubi sufficit simplex affirmatio vel negatio, jurare est à diabolo.

10. Quale juramentum dicitur in hoc articulo Canonum.

Dices II. Clericum 22. q. 1. decernitur Clericum per creaturas jurantem acedente objurandum, si perseveret in vitio, excommunicandum. Resp. illud caput loqui de juramento per creaturas more Ethnico, tamquam per Deos quosdam: hoc autem turpe est Christiano & scandalosum: quia per hoc videtur illis cultus divinus deferri.

11. Quis sit irrationabile ad res humanas.

Dices III. Juramentum est cultus Dei: ergo non licet illum ordinare ad res humanas: ergo non licet jurare ad contractus humanos firmandos. Resp. juramentum non esse cultum divinum absolute, sed in certa causa, scilicet quòd aliter idem facere non possumus, & tunc non est illicitum uti re divinà ad finem humanum: sic enim utimur Sacramentis & orationibus ad consequendam sanitatem.

Herincx Sum. Theol. Pars III.

Porro ad hoc ut juramentum sit licitum tres requiruntur conditiones, quae solent juramenti comites appellari. De quibus sit

QUAESTIO II.

Quanam sint Juramenti Comites & aperijs obligatio sit personalis?

TRES conditiones seu comites juramenti habentur Jeremia 4. Jurabis: veritas Domini, in veritate, & in iudicio & in justitia. Veritas potest ad juramentum requisita in hoc consistit, quòd jurans certò existimet rem ita se habere, acut jurata ut rem, quae jurat ut certam, probabilem vel dubiam, non levi conjectura, sed prudenter, & mortaliter certo pro tali reputet.

11. Tres juramenti comites assignantur.

Hinc si quis deliberatè juret fallum, etiam in levi materia, est perjurus & mortaliter peccat, etiam si ex joco, consuetudine, bono & necessario fine, aut timore, aut ave gravissima de causa juret. Ratio est: quia per hoc, quòd Deum scienter adducit in testem falsi gravissimam ei infert injuriam: nam, quantum in se est, in estimatione hominum destruit & auferit à Deo primam veritatis attributum, significando eum posse testificari fallum tamquam verum.

12. Si desit veritas in assertorio semper est mortale perjurium.

Secundò in juramento assertorio, si desit veritas ex parte certitudinis & modo confirmandi, est mortale: quia jurans se exponit periculo juramenti falsi, & in actu exercitò dicit fallum, scilicet se certò scire v. g. quòd non certò scit: scilicet est, si juret se ita sentire, aut illud esse verosimile &c.

13. Etiam desit veritas ex parte certitudinis requisita.

Tertiò peccat mortaliter, qui exponit se periculo jurandi fallum, ut quia non satis inquit & considerat circumstantias. Si tamen dicatur fallum materialiter, id est, cum sufficienti advertentia & estimatione veritatis, non erit mortale perjurium: quia perjurium non tam attenditur ex re jurata quam ex intentione & conscientia jurantis.

Vel consideratio circumstantiarum, exponendo se periculo.

Si iustitia desit in juramento assertorio (de promissorio infra dicemus) id est, si res sit illicita, regulariter est tantum veniale, ut docet Suarez l. 3. de juramento c. 12. n. 7. Ratio est: quia quamquam in eo aliqua subinde irreverentia inferatur Deo, adducendo eum in testem rei levis vel etiam male, tamen per hoc ipsi propriè non inferitur macula, sicuti quando desit veritas.

13. Si desit in assertorio iustitia regulariter est tantum veniale.

Dixi, regulariter, quia erit mortale, si simul non adsit sufficientis veritas. Deinde videtur etiam mortale, si juramentum assumatur, ut instrumentum peccati, ut si per juramentum confirmetur detractio infamatoria: videtur enim tunc gravis irreverentia: cum assumatur Dei veritas in ordine ad nocendum proximo.

Quamquam possit subesse esse mortale.

Si iudicium desit, id est, sine iusta causa & imprudenter juret, ordinariè erit tantum veniale: quia tunc non latet gravis irreverentia.

14. Idem est si desit iudicium.